

การศึกษาอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิ The Study of Identity Performing Arts in Indigenous Dance of Chaiyaphum Province

ศิริวรรณ จิรวัดเดช
Siriwan Jirawadcharadech

สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิจังหวัดชัยภูมิ 36000¹

Department of Art and Design Program, Faculty of Liberal Arts and Science,
ChaiyaphumRajabhat University, Chaiyaphum 36000, Thailand.
Corresponding Author, E-mail : k_pinkrose@live@com.com

Received: 25 March 2021, Revised: 7 September 2021, Accepted: 30 September 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) อัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองจังหวัดชัยภูมิ 2) จุดเด่นทางการศึกษาด้านนาฏศิลป์ และ 3) ศึกษาความสนใจในประวัติศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์โดยใช้วิธีการวิจัยแบบเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู และอาจารย์ทางด้านนาฏศิลป์ในจังหวัดชัยภูมิที่มีประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ อย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป จำนวน 10 ราย ได้มาโดยวิธีการสุ่มเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) อัตลักษณ์การแสดงศิลปะทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองเป็นการสะท้อน วิถีความเป็นมา ความเชื่อ และภูมิปัญญาที่สื่อถึงความเป็นตัวตนของชาวบ้านของจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ศิลปะการแสดงฟ้อนรำชัยภูขาเบญจศีลามอหินขาว ฟ้อนรำนาริย์สุกร ฟ้อนรำกระต๊อบ ฟ้อนรำบุปผาสรรค์ ฟ้อนรำหมี่คั่นขอนแก่น และฟ้อนรำสักกะโพธิ์สัตว์ เทวอารยะทวาระบุรี ซึ่งการศึกษาอัตลักษณ์ของการแสดงศิลปะทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองเป็นการนำเอกลักษณ์เฉพาะของประวัติความเป็นมาและวิถีภูมิปัญญาที่สำคัญของท้องถิ่น 2) จุดเด่นทางการศึกษาด้านนาฏศิลป์ พบว่า การส่งเสริมการแสดงจากการถ่ายทอดวิถีความอยู่ที่มีเอกลักษณ์ของชาวบ้านผ่านท่าฟ้อนรำประจำท้องถิ่นตามวิถีพื้นเมืองให้ศึกษาเรียนรู้และอนุรักษ์ไว้อย่างเหมาะสม และ 3) ความสนใจในประวัติศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ พบว่าการแสดงเกิดจากการสร้างสรรค์ผลงานเฉพาะท้องถิ่นมาประยุกต์ตามประวัติความเป็นมา ความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จนกลายเป็นความสนใจของกิจกรรมการแสดง ด้วยสื่ออุปกรณ์ ฉากประกอบ ท่ารำ การแปรแถวที่หลากหลาย และการแต่งกายของชาวบ้านในจังหวัดชัยภูมิ

คำสำคัญ : อัตลักษณ์ศิลปะการแสดง, นาฏศิลป์พื้นเมือง

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the performing art identity in indigenous dance in Chaiyaphum Province, 2) to study the prominent of dancing art education, and 3) to study the interest of history performing arts in indigenous dancing art by using the qualitative research methods. The samples consisted of 10 teachers and lecturers of dancing arts in Chaiyaphum Province who had experience at least for a year. The samples were selected by purposive sampling. The research instrument was an in-depth interview by content analysis. The results were as follows: 1) the performing art identity in indigenous dance Chaiyaphum Province reflected as the history, belief and wisdom that conveyed the identity to imply identity of the villagers of Chaiyaphum Province. The performing arts were Chai Boo Cha Benjasila Mo Hin Khao, Naree Yaqu Dance, Katee Dance, Boop Pha Sawan Dance, Mee Kham Nari Dance and Sakkha Botisat Tevarayatawarapuri Dance. The performing arts in indigenous dance covered the unique identity as the history and majorly local wisdom paths of locality. 2) the prominent of dancing art education was that promoting the performing art through the local dancing in the tradition way promoted the unguess of villagers' lives and properly preserved the identity of the locals. 3) studying the interest of history performing arts in indigenous dancing found that the shows were conducted in specific art works of each community through the history and beliefs until becoming the interest of performing activities with media, props, dance performances, various of row variation and costumes of the villagers in Chaiyaphum Province.

Keywords: performing art identity, indigenous dance

1. บทนำ

ศิลปะการแสดง หรือนาฏศิลป์ เป็นรูปแบบของการแสดงที่พบได้ในทุกชาติทุกวัฒนธรรมที่อาจมีลักษณะรูปแบบและเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งมีการสืบสานตกทอดมาตั้งแต่ยุคอดีตจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้ศิลปะการแสดงแขนงนี้ยังคงสามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป และสำหรับประเทศไทยนาฏศิลป์ได้รับการอนุรักษ์ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่า นาฏศิลป์เป็นสิ่งที่มีความสามารถบ่งบอกถึงพัฒนาการทางสังคม ความเชื่อ และประเพณีได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้บทบาทหน้าที่ของนาฏศิลป์ที่คนทั่วไปเข้าใจในการจัดแสดงในยามที่ต้องการสร้างบรรยากาศความสนุกสนานรื่นเริงและเพื่อความบันเทิง แต่แท้จริงแล้วนาฏศิลป์มีบทบาทและความสำคัญมากกว่านั้นหลายประการ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้นาฏศิลป์ได้รับอนุรักษ์ ถ่ายทอดและพัฒนาตลอดมา และยังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเป็นแรงผลักดันในการขับเคลื่อนความเป็นชาติให้ยังคงอยู่ แม้ว่ากาลเวลาจะล่วงเลยมา

สู่ยุคสังคมออนไลน์ แต่ด้วยเอกลักษณ์และคุณสมบัติเฉพาะตัวของสื่อนาฏศิลป์จึงทำให้มีความสำคัญในสังคมไทยสืบมา (ปิ่นเกศ วัชรปณ, 2558)

ด้วยเอกลักษณ์เฉพาะตัวและความสุนทรีย์ที่สอดแทรกอยู่ในการแสดง ประกอบกับพื้นที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรม และกระบวนการส่งผ่านเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น บริบทเหล่านี้ส่งผลให้คนในสังคมเห็นคุณค่ากับวัฒนธรรมที่ได้รับจากการสืบทอดกันมา จึงทำให้นาฏศิลป์เป็นศิลปะ การละคร ฟ้อนรำ และดนตรีนาฏศิลป์ ที่เกิดจากสาเหตุแนวคิดจากความรู้สึกรับรู้กระทบกระเทือนทางอารมณ์ ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์แห่งสุข หรือความทุกข์ และสะท้อนออกมาเป็นท่าทางแบบธรรมชาติ และประดิษฐ์ขึ้นมาเป็นท่าทางลีลาการฟ้อนรำ หรือเกิดจากลัทธิความเชื่อในการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า โดยการแสดงความเคารพบูชาด้วยการเต้นรำ ขับร้อง ฟ้อนรำให้เกิดความพึงพอใจนาฏศิลป์ ซึ่งถือเป็นศิลปะที่แสดงถึงความอ่อนช้อย อ่อนหวาน สวยงาม ศิลปะการแสดงแต่ละภูมิภาค ซึ่งอัตลักษณ์การแสดงประจำท้องถิ่นอัตลักษณ์ชุมชน เป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมที่ก่อตัวจากอดีตมาถึงปัจจุบันที่ได้สะท้อนจากวิถีคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ และอัตลักษณ์ของกลุ่มคน ซึ่งอาศัยการแสดงออกทั้งในด้านลีลาท่าทาง การเคลื่อนไหว การพูด การร้อง การเต้น การบรรเลง การขับกล่อม และการละเล่นต่าง ๆ ซึ่งปรากฏอยู่ในประเพณี พิธีกรรม และเทศกาลของท้องถิ่น การแสดงเหล่านี้มีทั้งความงดงามและมีความหมายทางวัฒนธรรม เพราะใช้สื่อสารให้สมาชิกในพื้นที่บ้านมีสำนึกร่วมกัน และสื่อสารกับบุคคลภายนอกให้รู้ว่าวัฒนธรรมของกลุ่มแตกต่างจากวัฒนธรรมอื่น และเกิดการการพัฒนาควบคู่ไปกับการคำนึงถึงรากเหง้าทางให้จดจำ และเกิดความประทับใจที่ไม่เหมือนใครจากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ควรอนุรักษ์ไว้สืบทอด และพัฒนาการศึกษา ด้านเรียนรู้และความเข้าใจ เพื่อก่อให้เกิดความหวงแหน และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2557)

จังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่ชัดเจนอันเกิดจากการมีประวัติศาสตร์และความเป็นมา ส่งผลทำให้มีการสร้างวัฒนธรรมทั้งในเชิงศิลปวัตถุ และสิ่งที่เป็นนามธรรมเช่นความเชื่อความศรัทธา เมื่อกล่าวถึงการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ของจังหวัดชัยภูมิ จะเป็นการแสดงที่มีความเกี่ยวข้องกับประเพณีเป็นส่วนใหญ่ และการแสดงตามความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยมีการแสดงประกอบกับแต่ละประเพณีที่ชัดเจน การแสดงที่มีการสื่อสารมาจากความเชื่อและความศรัทธาของแต่ละชุมชน ท้องถิ่นจะมีความแตกต่างตามบริบทของพื้นที่ และบรรพบุรุษที่มีการสืบทอดรักษามรดกวัฒนธรรมประเพณีมาสู่คนรุ่นหลัง เป็นไปตามยุคและสมัย จึงมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาการแสดงให้มีความทันสมัยแต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นประเพณีของแต่ละท้องถิ่น ความเป็นเอกลักษณ์และความโดดเด่นของการแสดงในบริบทที่แตกต่างกันออกไป (ประภาศรี ถนอมธรรม, 2561)

จากชุดการแสดงศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิ โดยมีผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความสำคัญในการนำเสนอเพื่อถ่ายทอดอัตลักษณ์ของผลงานการสร้างสรรคการแสดงประจำจังหวัดให้เกิดความรู้ และเข้าใจวิถีความเป็นมาในอดีตจนถึงปัจจุบันของชาวบ้าน ทำให้ผู้ศึกษาได้นำเสนอข้อมูลประวัติความเป็นมาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ชำนาญด้านการแสดง คือ อภิชัย อาจประจันต์ ครูผู้สอนการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองโรงเรียนสตรีชัยภูมิ ได้กล่าวว่า ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นของจังหวัดชัยภูมิเป็นการนำเอาเอกลักษณ์ของชาวบ้านในแต่ละพื้นที่มาประยุกต์กับการแสดงเพื่อถ่ายทอดให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย ความเชื่อ หรือแม้แต่ดนตรีประจำพื้นเมืองมาปรับใช้ให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจกับศิลปะการแสดงที่มี

อัตลักษณ์เฉพาะของจังหวัดชัยภูมิต่อไป จากข้อมูลดังกล่าวที่กล่าวมาข้างต้นในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นของจังหวัดชัยภูมิ ทำให้ทราบว่าครูนาฏศิลป์ที่มีการสร้างสรรค์ผลงานชุดการแสดงเป็นการสร้างสรรค์เฉพาะงานการแสดง ทำให้ไม่ได้มีการบันทึกหรือจัดเก็บข้อมูลผลงานไว้ หรือบางคนย้ายไปที่อื่น ส่งผลให้ผลงานหายหรือสาบสูญไปและได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาศึกษาเพียงเท่านี้ ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของศิลปะการแสดงที่มีอัตลักษณ์บ่งชี้ถึงความเป็นนาฏศิลป์ให้ที่สวยงามควรแก่การอนุรักษ์และเชิดชูความสวยงามนั้นให้เป็นที่ประจักษ์กับจังหวัดชัยภูมิ และใช้เป็นสื่อในการนำเสนอจังหวัดให้การท่องเที่ยวเกิดการเคลื่อนไหวในแต่ละพื้นที่ แต่ละประเพณีที่มีการจัดงานขึ้น โดยเป็นการประชาสัมพันธ์ด้านศิลปะการแสดงที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ รวมถึงเป็นการสร้างจุดเด่นทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้มีภาพลักษณ์ที่ดีและคุณค่าของการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ให้มีความโดดเด่นและมีบทบาทต่อการท่องเที่ยว หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งเป็นการอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรมประเพณีให้มีการสืบทอดและพัฒนาชุดการแสดงประจำท้องถิ่นให้เป็นอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นของจังหวัดชัยภูมิ
- 2.2 เพื่อศึกษาจุดเด่นทางการศึกษาศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นของจังหวัดชัยภูมิ
- 2.3 เพื่อศึกษาความสนใจประวัติศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นของจังหวัดชัยภูมิ

3. แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ของประวัติความเป็นมา การแสดงออก จุดเด่นและกิจกรรมการแสดงด้านการแสดงนาฏศิลป์ของจังหวัดชัยภูมิ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 อัตลักษณ์

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ที่เป็นภาพลักษณ์ในการแสดงออกของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในวัฒนธรรมที่เป็นภาพชัดเจน ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายที่สำคัญดังนี้

อภิญา เพื่องฟูสกุล (2556) ได้ให้ความหมายว่า อัตลักษณ์สามารถสร้างเป็นภาพที่ชัดเจนเป็นต้นแบบได้ โดยการเลือกดึงเอาคุณสมบัติบางสิ่งบางอย่างของบุคคลที่เด่นชัด มีชีวิตชีวา เข้าใจง่าย เป็นที่รับรู้ทั่วไป และลดทอนคุณสมบัติบางอย่างลงไป วิธีการลดทอนประการแรก คือ ทำให้คุณสมบัติที่ต้องการใช้สร้างเป็นอัตลักษณ์นั้นมีความเด่นชัดขึ้นจริง เพื่อให้เข้าใจง่าย และประการที่สอง คือ การสร้างอัตลักษณ์คู่ตรงข้ามออกมา เช่น ความเป็นชายที่พึงปรารถนาจะเด่นชัดขึ้นได้ก็ต้องมีค่าแก่เป็นคู่ตรงข้าม ดังนั้นคู่ตรงข้ามก็คือ การสร้างอุดมการณ์เพื่อปิดกั้นกีดกันและให้ค่าเชิงลบแก่สัญลักษณ์ที่อยู่ตรงข้าม

ปิติ มณีเนตร (2552) ได้ให้ความหมายว่า อัตลักษณ์นั้นถูกกำหนดโดยวัฒนธรรม ไม่ได้ถูกกำหนดโดยเชื้อชาติเสมอไป ความเป็นคนเอเชีย หรือยุโรปไม่ได้กำหนดโดยสีผิว เพราะในแต่ละเชื้อชาติหรือเผ่าพันธุ์นั้น ไม่ได้มีอัตลักษณ์ หรือวัฒนธรรมเดียว แต่จะรวมความหลากหลายของวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่มีการสื่อสาร

สรุปได้ว่า การสร้างอัตลักษณ์ หมายถึง การสร้างเป็นภาพที่ชัดเจนจากต้นแบบให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ในมุมมองของการสื่อสาร ผ่านสื่อที่สะท้อน ความเชื่อ ภูมิปัญญา ประเพณี พิธีกรรม การละเล่น ดนตรี ที่เรียกว่าสื่อพื้นบ้านที่สะท้อนความเป็นตัวตนของชาวพื้นบ้าน

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องของการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ที่มีการออกแบบและคิดค้นผลงานของชุดการแสดง โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายดังนี้

สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2557) ได้ให้ความหมายของ Choreography หรือนาฏยประดิษฐ์ ที่หมายความรวมถึง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ไว้ว่า นาฏยประดิษฐ์ หมายถึง การคิด การออกแบบและการสร้างสรรค์ แนวคิด รูปแบบ และกลวิธีในนาฏศิลป์ชุดหนึ่ง ที่แสดงโดยผู้แสดงคนเดียว หรือหลายคน ทั้งนี้รวมถึงการปรับปรุงผลงานในอดีต นาฏยประดิษฐ์จึงเป็นการทำงานที่ครอบคลุม ปรึกษา เนื้อหา ความหมาย ท่ารำ ท่าเต้น การแปรแถว การตั้งชุดการแสดงเดี่ยว การแสดงหมู่ การกำหนดดนตรี เพลงเครื่องแต่งกายฉากและส่วนประกอบอื่นๆ ที่สำคัญในการทำให้นาฏศิลป์ชุดหนึ่งสมบูรณ์ตามที่ตั้งใจ ผู้ออกแบบนาฏศิลป์ เรียกกันโดยทั่วไปว่า ผู้อำนวยการฝึกซ้อม หรือ ผู้ประดิษฐ์ท่ารำ แต่ในที่นี้ขอเสนอคำใหม่ว่า นักนาฏยประดิษฐ์ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Choreography

พิรพงศ์ เสนไสย (2556) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า Choreography หมายถึง การจัดการทางสรีระร่างกายให้เกิดเป็นระบำ โดยกระบวนการเรียงร้อยท่าทางอย่างเป็นระบบ โดยมีเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ชัดเจน

สรุปได้ว่า การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ หรือเรียกว่า นาฏยประดิษฐ์ เกิดจากผู้สร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์กำหนดแนวคิดรูปแบบจากการสังมประสบการณ์ขึ้นในชุดการแสดงที่ใหม่อย่างเป็นระบบ ผ่านนักแสดงที่ถ่ายทอดเรื่องราว อาจเป็นผลงานเดี่ยว หรือกลุ่มก็ได้โดยอาศัยองค์ประกอบในงานศิลปะในการสร้างสรรค์งานให้ตรงเจตนาของผู้สร้างสรรค์การสร้างผลงานทางนาฏศิลป์ สามารถก่อให้เกิดปรากฏการณ์ที่มีความสำคัญต่อเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสิ่งสนับสนุนอันก่อให้เกิดให้เห็นถึงความงดงามในอัตลักษณ์ของชนชาติอย่างเหมาะสม

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นเมือง

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องของนาฏศิลป์พื้นเมืองได้มีนักวิชาการหลากหลายได้ให้ความหมายและความสำคัญดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้กล่าวว่า นาฏศิลป์พื้นเมือง หมายถึง การร่ายรำที่เกิดจากวัฒนธรรม ประเพณีตามแบบของท้องถิ่นของตน ตามคนพื้นเมืองหรือชนเผ่า นาฏศิลป์พื้นเมืองถูกจัดเป็นประเภทหนึ่งของนาฏศิลป์ไทย โดยประกอบไปด้วย การแสดงพื้นเมืองและเพลงพื้นเมือง

ปราณี วงษ์เทศ (2555) ได้กล่าวว่า ศิลปะพื้นเมือง หมายถึง ศิลปะที่มีรูปแบบแพร่หลายอย่างกว้างขวางจนเป็นลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของหลายๆ ท้องถิ่น อาจพบทั้งที่หมู่บ้านและในเมือง เช่น ผ้ามัดหมี่ที่พบแพร่หลายทั่วไปเกือบตลอดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การเล่นโนราห์ ซึ่งเป็นของชาวบ้านชาวเมืองในท้องถิ่นทางภาคใต้ของประเทศไทย การฟ้อนเล็บและการรำดาบ ซึ่งพบมากในภาคเหนือและการเล่นเพลงพิชฐานและเพลงเรือของคนในภาคกลางแต่ก่อน นอกจากนี้มีคำจำกัดความถึงเพลงพื้นบ้านพื้นเมือง ซึ่งเพลงมีความสำคัญต่อการละเล่นและเป็นที่มาของนาฏศิลป์พื้นเมือง

สรุปได้ว่า นาฏศิลป์พื้นเมือง เป็นการฟ้อนรำ เต้นรำ ทำท่าอากัปกิริยาในการแสดงออกให้เกิดความสวยงามในท่วงท่าในลักษณะที่แตกต่างกันตามถิ่นกำเนิด วัฒนธรรม ศาสนา และนาฏศิลป์พื้นเมืองเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงพื้นเมืองอย่างขาดมิได้

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้นำงานวิจัยของนักวิชาการต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับแนวคิดที่เกี่ยวข้องมานำเสนอเพื่อให้ข้อมูลชัดเจนมากขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

นวลรวี จันทรลุน (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านโคราช มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านโคราช ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์นิพนธ์ มีแนวคิดในการสร้างสรรค์ สามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ กล่าวคือ 1) การสร้างสรรค์แบบอนุรักษ์ 2) การสร้างสรรค์แบบพัฒนาประยุกต์ 3) การสร้างสรรค์แบบนำเสนอเรื่องราวหรือวิธีการ แนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านโคราชปัจจัยสำคัญ คือ การศึกษาค้นคว้าข้อมูล บริบทเชิงพื้นที่ในด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต ประเพณี ที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของโคราช เพื่อหาแนวทางการสร้างสรรค์ ในรูปแบบการอนุรักษ์พัฒนา ประยุกต์ให้เกิดความแปลกใหม่

ประภาศรี ถนอมธรรม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง คุณค่าอัตลักษณ์ของผ้าไหมมัดหมี่พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณค่าอัตลักษณ์ และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้าไหมมัดหมี่พื้นเมือง ผลการวิจัยด้านการศึกษาค้นคว้าอัตลักษณ์ พบว่า 1) ภูมิปัญญาการทอผ้าไหมมัดหมี่ลายอัตลักษณ์เกิดจาก คติความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนวัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้าไหมมัดหมี่ ถูกกลั่นกรองออกมาเป็นภูมิปัญญาในด้านการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การสาวไหม วิธีการลอกลาย วิธีการมัดลาย วิธีการมัดย้อม และวิธีการทอผ้าไหมมัดหมี่ พบว่าลายผ้าไหมที่เป็นลายอัตลักษณ์เกิดจากการนำลายขอนารีและลายหมี่คั่นไปประยุกต์ผสมผสานกับลายอื่น

จากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำความหมายและความสำคัญมาเป็นแนวคิดในการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การแสดงออก จุดเด่นและกิจกรรมการแสดงด้านการแสดงนาฏศิลป์ของจังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้ผู้สนใจสามารถศึกษาความรู้ในการประยุกต์ชุดการแสดงที่มีอัตลักษณ์ในจังหวัดชัยภูมิให้เกิดผลประสิทธิผลได้ในอนาคต

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมายการวิจัย

4.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู อาจารย์ ทางด้านนาฏศิลป์ในจังหวัดชัยภูมิที่มีประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์อย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป

4.1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู อาจารย์ ทางด้านนาฏศิลป์ในจังหวัดชัยภูมิ รวมทั้งสิ้น 10 คน ในการดำเนินการเลือกกลุ่มเป้าหมายผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการเลือกผู้ที่มีความชำนาญทางด้านนาฏศิลป์และมีการยอมรับในสังคมที่มีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป ประกอบด้วย ครูผู้ฝึกสอนอย่างชำนาญทางด้านนาฏศิลป์ จำนวน 7 คน และอาจารย์ผู้สอนอย่างชำนาญทางด้านนาฏศิลป์ จำนวน 3 คน เนื่องด้วยมีชื่อเสียงและความชำนาญในพื้นที่ในการให้ข้อมูลที่ชัดเจนได้

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีเนื้อหาการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 5 ส่วนประกอบด้วย ส่วนที่ 1 สัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงศิลปะทางด้านนาฏศิลป์ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดชัยภูมิ ส่วนที่ 3 สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่นการแสดงศิลปะทางด้านนาฏศิลป์ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดชัยภูมิ ส่วนที่ 4 สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจในประวัติศาสตร์การแสดงทางด้านนาฏศิลป์ของจังหวัดชัยภูมิ และส่วนที่ 5 สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

4.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ การสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีการแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 5 ส่วน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัยจากนั้นนำเสนอแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อที่ปรึกษางานวิจัย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพและพิจารณาความถูกต้องให้สอดคล้อง และครอบคลุมเนื้อหาในการศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ และเสนอที่ปรึกษางานวิจัยอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำหนังสือขอเก็บข้อมูลจากคณบดีคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิจึงครู อาจารย์ทางด้านนาฏศิลป์ในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาทำการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิ

ซึ่งดำเนินการจัดทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกตามจำนวนกลุ่มเป้าหมายรวม 10 ชุด ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ และมีการลงพื้นที่เห็นสภาพของสถานที่การแสดงศิลปะทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองในจังหวัดชัยภูมิและดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกตามแบบสัมภาษณ์การวิจัยที่ได้รับไว้ โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในสถานที่การแสดงศิลปะทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองในจังหวัดชัยภูมิ จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ ก่อนสิ้นสุดการสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ และจัดการข้อมูลต่อไป

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกตามประเด็นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิ กับครู อาจารย์ทางด้านนาฏศิลป์ในจังหวัดชัยภูมิ เมื่อศึกษาครบถ้วนตามต้องการแล้ว จึงนำข้อมูลนั้นแล้วนำมาวิเคราะห์และตีความแล้วนำเสนอในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและข้อมูลเชิงลึกจากการสำรวจข้อมูลอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิต่อไป

5. ผลการวิจัย

5.1 จากผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 35-50 ปี เป็นครูผู้สอนชุดการแสดงเพื่อเข้าประกวดและอาจารย์ที่เชี่ยวชาญและมีชื่อเสียงในศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิ ระดับการศึกษาปริญญาตรี และการผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ ประกอบด้วย ศิลปะการแสดงฟ้อนรำชัยภูษาเบญจศิลา (มอหินขาว) ฟ้อนรำนารี้อยูกร ฟ้อนรำกระรูป ฟ้อนรำบุผาสรรค์ ฟ้อนรำหมีคันนอนรี และฟ้อนรำสักกะโพธิสัตว์เทวะอารยะทวาระบุ เป็นต้น

5.2 การศึกษาอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิ พบว่า จากการศึกษาศิลปะการแสดงฟ้อนรำของจังหวัดชัยภูมิ ที่มีการนำเรื่องราว ประวัติความเป็นมา และวิถีความเป็นอยู่ของชาวบ้านมาประยุกต์ให้เกิดเป็นชุดการแสดง ซึ่งผู้ศึกษาได้นำข้อมูลมาให้สัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายที่มีความรู้และชำนาญในการสอนและถ่ายทอดข้อมูลศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมือง เพื่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ประจำจังหวัดชัยภูมิ และสามารถนำข้อมูลมาประกอบการแนวคิดในการศึกษาให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดชัดเจนมากขึ้น ซึ่งได้การนำอัตลักษณ์ที่สำคัญของแต่ละชุดการฟ้อนรำที่มุ่งเน้นให้เกิดผลดังนี้

5.2.1 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำชัยภูษาเบญจศิลามอหินขาว พบว่า อัตลักษณ์ของชุดการแสดงที่สำคัญของศิลปะการแสดงฟ้อนรำชัยภูษาเบญจศิลามอหินขาวประยุกต์มาจากวิถีชีวิตวัฒนธรรมความเชื่อและแรงศรัทธาของชาวพุทธอีสาน ซึ่งเป็นการขอพึ่งบุญกราบไหว้ขอพรจากต้นเสาหินทั้ง 5 ต้น ตามความเชื่อว่า คือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อให้ประสบความสำเร็จในเรื่องต่าง ๆ และมีชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

5.2.2 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำนารี้อยูกร พบว่า มีการศึกษาอัตลักษณ์ในเรื่องของศิลปะการแสดงฟ้อนรำนารี้อยูกร มีการศึกษาอัตลักษณ์ในเรื่องของการนำชุดแต่งกาย วิถีชาวบ้านของชาวนารี้อยูกร หรือคนบนเขา มาประยุกต์เป็นการแสดงที่เลียนการแต่งกายและวัฒนธรรมคนในหมู่บ้านอย่างแท้จริง

5.2.3 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำกระรูป พบว่า ศิลปะการแสดงฟ้อนรำกระรูป มีการศึกษาอัตลักษณ์ในเรื่องของชาวบ้านมีการนำรูปปั้นด้วยกระดาษสีให้เป็นลวดลาย แล้วประกอบเป็นต้น ร่วมสมโภชและนำไปจุดยังวัดในการจัดทำกระรูปครั้งแรกเริ่มจัดทำที่บ้านของแต่ละคน หรือมีการรวมกลุ่มกันทำต้นกระรูปและจัดให้มีมหรสพสมโภชก่อนวันออกพรรษา เป็นกิจกรรมสร้างความสนุกสนานในหมู่บ้าน

5.2.4 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำบุปผาสรรค์ พบว่า ศิลปะการแสดงฟ้อนรำบุปผาสรรค์ มีการศึกษาอัตลักษณ์ในเรื่องของการนำดอกกระเจียวที่มีชื่อเสียง และโดดเด่นที่สุดของจังหวัดชัยภูมิ เกิดเป็นศิลปวัฒนธรรมที่ได้นำประวัติความเป็นมาสร้างสรรค์ศิลปะนาฏศิลป์ให้สามารถสืบสานวัฒนธรรมในตัวได้ให้ผู้คนทั่วไปได้เข้าใจอย่างท่องแท้

5.2.5 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำหมีคันทนอนาริ พบว่า ศิลปะการแสดงฟ้อนรำหมีคันทนอนาริ มีการศึกษาอัตลักษณ์ในเรื่องของการนำเอาผ้าลายที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถพระองค์ท่านได้ทรงทอดพระเนตรเห็นผ้าลายมัดหมี่ ท่านจึงได้มีพระราชดำริให้อนุรักษ์ลายผ้าดังกล่าวไว้ และตั้งชื่อว่า ผ้ามัดหมี่ลายขอนารินั้น เป็นลายที่มีการประยุกต์มาจาก ลายขอ ซึ่งเกิดเป็นศิลปะการแสดงฟ้อนรำหมีคันทนอนาริที่เป็นการนำวัฒนธรรมการแต่งกายการประดิษฐ์เครื่องนุ่งห่ม การออกแบบลวดลายบนผืนผ้า โดยเฉพาะการทำลายผ้าที่เกิดจากความคิดและความเชื่อที่มีมาแต่โบราณ

5.2.6 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำสักกะโพธิสัตว์เทวะอารยะทวาระบุรี พบว่า ศิลปะการแสดงฟ้อนรำสักกะโพธิสัตว์เทวะอารยะทวาระบุรี มีการศึกษาอัตลักษณ์ในเรื่องของใบเสมาที่ค้นพบในบ้านกุดโจ่ง และมีความเชื่อที่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาสิงอยู่ ชาวบ้านจึงเกิดความเชื่อตามลวดลายที่จำลองบนใบเสมา ซึ่งอัตลักษณ์ที่ได้กล่าวมานั้นมีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นพื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิที่ได้นำมาจัดการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ให้เกิดการเรียนรู้ทางสังคมสืบมา

5.3 จุดเด่นทางการศึกษาศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ของจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ชุดการแสดงทางด้านนาฏศิลป์มีเอกลักษณ์ที่ต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งได้นำผลงานมาเสนอให้ผู้สนใจสามารถเข้าใจ และเรียนรู้ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งเผยแพร่เรื่องราวให้เป็นที่รู้จักได้ดังนี้

5.3.1 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำชัยบุชาเบญจศีลามอหินขาว พบว่า จุดเด่นทางการศึกษาด้านนาฏศิลป์ในเรื่องของการนำความเชื่อของหินที่เกิดจากการคดโค้ง แดกหัก ผุพังและการกัดเซาะมีรูปร่างและลักษณะแตกต่างกันออกไปตามจินตนาการของผู้พบเห็น ซึ่งหินเบญจศีลามอหินมีการบูชา ศรัทธาตามความเชื่อกันอย่างแพร่หลายส่งผลให้มีการนำศิลปวัฒนธรรมตามความเชื่อจนเกิดเป็นชุดการแสดงและเป็นที่รู้จักมากขึ้น

5.3.2 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำนาริณัฐกร พบว่า จุดเด่นทางการศึกษาด้านนาฏศิลป์ในเรื่องของความเป็นอยู่ของชาวนัฐกรที่มีการแต่งกายนุ่งผ้าซิ่นสีแดง สวมเสื้อสีดำ เพื่อเป็นการนำเสนอเรื่องราวของชาวนัฐกรให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและประชาสัมพันธ์ จังหวัดชัยภูมิ มีการสร้างสรรค์ทำรำในการแสดงการแสดงฟ้อนรำนาริณัฐกรเพื่อให้มีความโดดเด่นและสวยงามตามความเหมาะสม และเกิดเป็นแรงบันดาลใจกับผู้ที่สนใจอย่างเหมาะสม

5.3.3 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำกระรูป พบว่า จุดเด่นทางการศึกษาด้านนาฏศิลป์ในเรื่องของความงดงามและความสวยงามของต้นกระรูปที่เกิดจากชาวบ้านนำต้นกระรูปที่มีการตกแต่งเป็นชั้น เพื่อนำมาถวายบูชาตามพุทธศาสนา ทำให้เกิดประเพณีแห่กระรูปที่มีในช่วงก่อนออกพรรษาประมาณ 2-3 วันในวันออกพรรษา

จากความเป็นมาของชาวบ้านจึงได้ส่งเสริมความงามของกระชุปในการแสดงตามแบบนาฏศิลป์ในปัจจุบัน และส่งเสริมเอกลักษณ์ของการแสดงจากการเล่าเรื่องขั้นตอนการทำกระชุปด้วยท่ารำ การรำในรูปแบบขบวนแห่ และการรำแบบพื้นเมืองอีสาน เพื่อเป็นการสืบสาน เรียนรู้ประเพณีท้องถิ่นและอนุรักษ์จารีตประเพณีโบราณชาว พุทให้กับผู้ที่สนใจ

5.3.4 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำปฐมาสรรค์ พบว่า จุดเด่นทางการศึกษาด้านนาฏศิลป์ในเรื่องของการนำ ดอกไม้ที่ขึ้นชื่อของชาวอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิที่มีชื่อว่า ดอกกระเจียว ซึ่งความสวยงามของดอกกระเจียวได้มีการนำมาประยุกต์ในชุดการแสดง และมีการส่งเสริมให้ดอกกระเจียวให้เป็นที่รู้จัก และทุกคนสามารถเข้าใจถึง ประวัติความเป็นมาของดอกกระเจียวที่มีความสวยงามตามฤดูกาล ส่งผลถึงการสร้างสรรค์ศิลปะให้มีเอกลักษณ์ ของชาวชัยภูมิได้อย่างแพร่หลาย

5.3.5 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำห่มคันขอนารี พบว่า จุดเด่นทางการศึกษาด้านนาฏศิลป์ในเรื่องของการ นำผ้าลายห่มคันขอนารีจากลายที่ถูกอนุรักษ์ไว้และมีเอกลักษณ์ในจังหวัดชัยภูมิ โดยมีผ้าลายคันมัดหมี่ที่เป็นตำนาน ตามวิถีชาวบ้านมาประยุกต์ใช้ในการแสดงร่วมด้วย ทำให้ผ้ามัดหมี่ที่มีลักษณะเฉพาะจึงกลายเป็นการแสดง นาฏศิลป์ที่มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ลายผ้าประจำจังหวัดชัยภูมิ และส่งเสริมรูปแบบการแสดงเรื่องราว ประวัติลายผ้าที่มีความโดดเด่นให้เป็นที่รู้จักกัน

5.3.6 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำสักกะโพธิสัตว์เทวะอารยะทวาระบุรี พบว่า จุดเด่นทางการศึกษาด้าน นาฏศิลป์ในเรื่องของความเชื่อที่มีแรงศรัทธาของชาวบ้านของเสมาในพื้นที่บ้านกุดโง้ง และพื้นที่ใกล้เคียง โดยมีทั้งการปักโบเสมาเดี่ยว ปักเสมาคู่ หรือปักซ้อนกัน 3 ใบมีการแกะสลักรูปสันนุทตรงสามเหลี่ยมคล้ายสลุบ บริเวณกึ่งกลางใบรูปกรวยยอดแหลม หรือสันสลุบแกะสลักเป็นภาพเล่าเรื่องทางพุทธศาสนา ทำให้เกิดการ สร้างสรรค์ผลงานการแสดงรำบูชาสักกะโพธิสัตว์เทวะอารยะทวาระบุรี และส่งเสริมเรื่องราวของโบเสมาที่มี เอกลักษณ์ตามความเชื่อของชาวบ้านในปัจจุบันให้เป็นที่รู้จักกันและสืบสานความเชื่อให้คงอยู่

5.4 ความสนใจในประวัติศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ของจังหวัดชัยภูมิ พบว่า การนำชุดการแสดงที่มี เรื่องราวประจำท้องถิ่นมาประยุกต์ให้เกิดความน่าสนใจกับผู้ที่สนใจจากการแต่งกาย วิถีความเป็นอยู่ หรือบทพญากับดนตรีที่สามารถรวมกันและเกิดความสุขสาน พร้อมทั้งมีความสวยงามและนำมาสร้างสรรค์ให้เกิดคุณค่า ทางด้านศิลปะประจำท้องถิ่นได้ โดยมีความสนใจแตกต่างกันออกไปดังนี้

5.4.1 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำชัยภูขาเบญจศีลामอหินขาว พบว่า มีความน่าสนใจในเรื่องของการ ประยุกต์ชุดการแสดงกราบไหว้สักการบูชาต้นเสาหินมอหินขาวที่มีการแสดงสื่อถึงเสาหินทั้ง 5 เสาแตกต่างกัน ออกไป ประกอบด้วย การแสดงช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 นำเสนอการกราบไหว้ขอพรด้วยลีลาท่ารำที่อ่อนช้อย ช่วงที่ 3 สื่อให้เห็นถึงผู้เฝ้าอารักษ์ต้นเสาหิน บรรยายด้วยบทพญาช่วงที่ 4 เมื่อทุกคนได้รับพร ต่างก็มีความสุขสนุกสนาน ด้วยดนตรีจังหวะเร็วสนุกสนาน ช่วงที่ 5 กราบลาต้นเสาหิน ประกอบกับสื่ออุปกรณ์ ฉากประกอบ ท่ารำสวยงาม การแปรแถวที่หลากหลาย การแต่งกายที่เหมาะสม และดนตรีพื้นเมืองที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่

5.4.2 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำนารีญ์อุกร พบว่า มีความน่าสนใจในเรื่องของการประยุกต์ชุดการแสดง ตามวิถีความเป็นอยู่ของนารีญ์อุกรทำให้เกิดชุดการแสดงที่มาจากความเป็นมา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ชนชาติ พันธุ์ด้วยท่ารำที่มีการใช้มือ ไม่จับ การใช้ผ้าสีดำ และสีแดงในการผูกคาด มาปรับใช้ในการแสดง และการจัดแสดง เข้ากับกิจกรรมการแสดงตามแนวพื้นที่ต่างๆ ตามประเพณี และวัฒนธรรมคนพื้นเมือง

5.4.3 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำกระชุบ พบว่า มีความน่าสนใจในเรื่องของการประยุกต์ชุดการแสดงชุดฟ้อนรำมีการนำธูปมานำเสนอประเพณีโหมบุญกระชุบในช่วงออกพรรษา ประกอบด้วยชุดการแสดง 5 ช่วง โดยการรำอย่างสนุกสนาน และมีการใช้เพลงดนตรีพื้นบ้านอีสานที่ประดิษฐ์และสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ให้เกิดความสนุกสนานบันเทิงใจ

5.4.4 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำบุปผาสรรค์ พบว่า มีความน่าสนใจในเรื่องของการประยุกต์ชุดการแสดงฟ้อนรำเป็นการสร้างสรรค์มาจากดอกกระเจียวของชาวอำเภอเทพสถิต โดยมีท่ารำเป็นท่วงท่าลีลาที่อ่อนช้อย และมีดอกกระเจียว เป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดง และมีการแต่งกายแบบสตรีไทย นุ่งผ้าพิมพ์ลายไทยสีม่วงอ่อน ห่มสไบสีชมพู และทับด้วยสไบปักสีม่วงสวมเครื่องประดับทอง ติดดอกกระเจียวประดับศีรษะ และมีการบรรเลงประกอบการแสดง ใช้วงดนตรีไทย มีท่วงทำนองและจังหวะเป็นอัตราสองชั้นและชั้นเดียว และเน้นจังหวะดนตรีที่สนุกสนาน

5.4.5 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำหมีคันทอนารี พบว่า มีความน่าสนใจในเรื่องของการประยุกต์ชุดการแสดงที่มีการสร้างจุดเด่นจากการนำลายผ้าที่เกิดจากการอนุรักษ์มาใช้ในการแสดงเพื่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ส่วนท่ารำเป็นท่ารำที่ประดิษฐ์ขึ้นเฉพาะ ประกอบด้วย ท่าหมีคันทอนารี ใช้แสดงแทนผ้าลายหมีคันทอนารี (ขอกะหรี) ใช้แสดงแทนผ้าลายขอนารี (ขอกะหรี) ท่าหมีคันทอนารี ใช้แสดงแทนผ้าลายหมีคันทอนารีท่าที่แสดง ความเชื่อมโยงของผ้า แทนด้วยท่าหมีคันทอนารี (ขอกะหรี) ท่าขอนารีท่าที่แสดงความงามของผ้า แทนด้วยท่าเจ็ดจีน และท่าที่แสดงความสุข สนุกสนาน แทนด้วยท่าปรบมือ เป็นต้น

5.4.6 ศิลปะการแสดงฟ้อนรำสักกะโพธิสัตว์ทเวอารยะทวาระบุรี พบว่า มีความน่าสนใจในเรื่องของการประยุกต์ชุดการแสดงที่เน้นชีวิตประวัติความเป็นมาจากความถือ และเคารพบูชาของชาวบ้าน และเกิดการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงรำบูชาสักกะโพธิสัตว์ทเวอารยะทวาระบุรี มีการกำหนดท่ารำ ประกอบด้วย 4 ตอน การแต่งกายส่วนใหญ่ทำผมเกล้ามวย หรือถักเปียเป็นจอมสูงขึ้นไปเหนือศีรษะ รัดตรงกลาง ให้ตอนบนสยายออกเป็นแฉก ๆ อย่างน่าชม บางครั้งก็พบว่า ถักเปียจัดเรียงเป็นเส้นลงมา เป็นกรอบวงหน้า นิยมประดับ ด้วยต่างหู ทำเป็นแผ่นกลม หรือห่วงกลม ตกแต่งส่วนคอด้วย สายสร้อย ทำเป็น แผ่นทับทรวง เป็นรูปสี่เหลี่ยมขนม เปียกปูน จำหลักเป็นลวดลายนก ไม่นิยม การสวมเสื้อ ใช้ผ้าสะพายเฉียงบางๆ เหวี่ยงบ่าซ้ายไหล่ มาข้างขวา ประดับต้นแขน ด้วยกำไลเล็ก ๆ ซึ่งทำด้วยทองคำสำริด และลูกปัดมีค่าสีต่างๆ ไม่สวมรองเท้า นุ่งผ้าผืนเดียวทับซ้อนกัน ข้างหน้า แล้วทั้งชายแนบลำตัว เป็นต้น

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองจังหวัดชัยภูมิ พบว่า จากการศึกษา การศึกษาอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ทั้งหมด 6 ชุดการแสดง ประกอบด้วย ศิลปะการแสดงฟ้อนรำ ชัยบูชาเบญจศีลามอหินขาว ฟ้อนรำนารัณญ์กร ฟ้อนรำกระชุบ ฟ้อนรำบุปผาสรรค์ ฟ้อนรำหมีคันทอนารี และฟ้อนรำสักกะโพธิสัตว์ ทเวอารยะทวาระบุรี ทำให้เห็นถึงการนำอัตลักษณ์ที่เป็นประวัติความเป็นมาวิถีชีวิตของชาวบ้าน เอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น หรือแม้แต่ความเชื่อบูชาเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีมาตั้งแต่อดีต โดยนำมาสร้างสรรค์ผลงานการแสดงให้ผู้สนใจสามารถเข้าใจถึงศิลปะทางด้านศิลป์พื้นเมืองจังหวัดชัยภูมิมากขึ้น

6.2 จากการวิเคราะห์จุดเด่นทางการศึกษาศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิ พบว่า จากการศึกษาศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมือง เป็นการถ่ายทอดวิถีความอยู่ที่มีเอกลักษณ์ของชาวบ้าน ซึ่งได้สร้างสรรค์เป็นชุดการแสดงประจำท้องถิ่น โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ในเรื่องของวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มีการนำเสนอผ่านท่ารำและจัดแสดงจนเกิดเป็นชุดการแสดงประจำท้องถิ่นพื้นเมืองขึ้นมาให้กับผู้ที่สนใจได้ศึกษาเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

6.3 จากการวิเคราะห์ความสนใจในประวัติศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองจังหวัดชัยภูมิ พบว่า จากการศึกษาศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองที่มีการสร้างสรรค์ผลงานที่นำเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นมาประยุกต์ตามความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ประวัติความเป็นมา ทำให้เกิดความสนใจของชุดกิจกรรมการแสดง โดยการนำความแตกต่างของการแต่งกาย สิ่งของขึ้นชื่อของพื้นที่ เช่น ดอกกระเจียว ผ้าลายคันหมี่ขอนแก่น เสาคิน เป็นต้น โดยใช้วิธีการเล่าเรื่องผ่านกระบวนการทักษะทางด้านนาฏศิลป์ ด้วยสื่ออุปกรณ์ ฉากประกอบ ท่ารำสวยงาม การแปรแถวที่หลากหลาย การแต่งกายที่เหมาะสม และดนตรีพื้นเมืองที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ให้น่าสนใจของการแสดงของศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองจังหวัดชัยภูมิ

7. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลสามารถอภิปรายผลได้ 3 ประเด็น คือ อัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมือง จุดเด่นทางการศึกษาศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ และศึกษาความสนใจในประวัติศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

7.1 จากการวิเคราะห์อัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองจังหวัดชัยภูมิ โดยมีการนำเสนอความสำคัญของประวัติความเป็นมา ความเชื่อ วิถีความเป็นอยู่ของชาวบ้าน หรือแม้กระทั่ง วัฒนธรรมทางศาสนาที่มีความศรัทธาจากบรรพบุรุษสืบต่อมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เชี่ยวชาญได้นำอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่มาประยุกต์ให้เกิดชุดการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ ทั้ง 6 ชุดการแสดง เพื่อที่จะถ่ายทอดความเป็นมาพื้นเมืองให้ผู้คนทั่วไป หรือผู้ที่สนใจสามารถเข้าใจถึงอัตลักษณ์ทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองภายในจังหวัดชัยภูมิอย่างลึกซึ้ง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองจังหวัดชัยภูมิมีความเป็นเอกลักษณ์และน่าสนใจ ซึ่งยังไม่มีมีการเผยแพร่วิถีความเป็นมาผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างจริงจัง ทำให้ประชาชนทั่วไปยังไม่เข้าใจถึงวิถีความเป็นอยู่ของชาวบ้านในจังหวัดชัยภูมิที่มีการแสดง โดยการนำเอาเอกลักษณ์ความเป็นอยู่ของชาวบ้านมาประยุกต์ให้เป็นการแสดงที่สามารถสื่อถึงความเป็นอยู่ที่น่าสนใจของแต่ละท้องถิ่นให้เกิดความรู้ และความเข้าใจกับผู้ที่สนใจอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อภิญา เพื่องฟูสกุล (2556) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์สามารถสร้างเป็นภาพที่ชัดเจนเป็นต้นแบบได้ โดยการเลือกดึงเอาคุณสมบัติบางสิ่งบางอย่างของบุคคลที่เด่นชัด มีชีวิตชีวา เข้าใจง่าย เป็นที่รับรู้ทั่วไป และลดทอนคุณสมบัติบางอย่างลงไป วิธีการลดทอนประการแรก คือ ทำให้คุณสมบัติที่ต้องการใช้สร้างเป็นอัตลักษณ์นั้นให้มีความเด่นชัดขึ้นจริง เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา บรรพลา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ภูมิปัญญาการแสดงลำดับเต่าสู่ศิลปะการแสดงร่วมสมัย พบว่า ผลการศึกษาการประยุกต์ภูมิปัญญาที่เป็นองค์ความรู้เฉพาะอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงพื้นบ้านจากองค์ประกอบการแสดงเป็นเรื่องลำดับเต่าไทยเลยให้เข้ากับยุคสมัย ภูมิปัญญาที่แสดงอัตลักษณ์ท้องถิ่นไทยเลยในองค์ประกอบการแสดงลำดับเต่าที่นำมาใช้ประยุกต์เข้ากับการแสดงหมอลำของอีสาน และการแสดงละครภาคกลาง ซึ่งเป็นที่นิยมของคนในยุค

ปัจจุบันผสมผสานเข้ากับการแต่งบทละครแบบภาคกลาง ซึ่งนำมาผสมผสาน ได้แก่ ลักษณะการสร้างระบำในแต่ละฉาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาศรี ธนอมธรรม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง คุณค่าอัตลักษณ์ของผ้าไหมมัดหมี่พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยด้านการศึกษาค้นคว้าอัตลักษณ์พบว่า 1) ภูมิปัญญาการทอผ้าไหมมัดหมี่ลายอัตลักษณ์เกิดจาก คติความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนวัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้าไหมมัดหมี่ ถูกกลั่นกรองออกมาเป็นภูมิปัญญาแล้วยังมีความภูมิใจที่ได้รักษาภูมิปัญญาการทอผ้าไหมมัดหมี่ลายอัตลักษณ์ที่สืบทอดต่อไปได้

7.2 จากการวิเคราะห์จุดเด่นทางการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองจังหวัดชัยภูมิ เป็นการพัฒนากิจกรรมนาฏศิลป์และศิลปะการแสดง เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนที่มีการถ่ายทอดเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย ซึ่งมีการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ของผู้เชี่ยวชาญที่เห็นถึงความสำคัญในอดีตที่ต้องการอนุรักษ์สืบสานให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา และเรียนรู้ความเป็นมา ทั้ง 6 ชุดการแสดงที่มีการร่วมกันทำกิจกรรมและส่งเสริมวิถีความเป็นมาของเรื่องราวที่เกิดขึ้นความสวยงามทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้เกิดการเรียนรู้ในสังคมได้เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์มีความสำคัญที่จะสามารถสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับและเกิดการเรียนรู้วิถีความเป็นมาอยู่ของชาวบ้านให้กับผู้ที่สนใจสามารถเข้าใจ และศึกษาเรียนรู้จากแหล่งที่มาได้โดยตรง อีกทั้งยังมีการแสดงที่ถ่ายทอดเอกลักษณ์ได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2557) ได้กล่าวว่า การแสดงพื้นเมืองเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษไทยได้สั่งสม สร้างสรรค์ และสืบทอดไว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เพื่อให้รุ่นลูกรุ่นหลานได้เรียนรู้ และรักในคุณค่าในศิลปะไทยในแขนงนี้ เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและพร้อมที่จะช่วยสืบทอด จรรโลง และธำรงไว้เป็นสมบัติของชาติ จากลักษณะการแสดงจะมีการถ่ายทอดจากการแสดงเพื่อเชิดสรวงหรือบูชาเทพเจ้า แสดงเพื่อความสุขสนานในเทศกาลต่างๆ แสดงเพื่อความเป็นสิริมงคล และแสดงเพื่อสื่อถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอันเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และวัฒนธรรมประเพณีเพื่อสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนาน ชมพูนันท์, (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยและพัฒนาศิลปะการแสดงท้องถิ่นของจังหวัดเลย โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า การพัฒนารูปแบบศิลปะการแสดงท้องถิ่นของจังหวัดเลย มีขั้นตอนการดำเนินงาน ประกอบด้วย กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ กำหนดแนวคิดของชุดการแสดงกำหนดองค์ประกอบของการแสดง การออกแบบท่ารำ และการแปรแถว และทดลองปฏิบัติการแสดงได้ชุดการแสดง 4 ชุด ได้แก่ ฟ้อนแอ้วถ้ำ ฟ้อนบูชาพระธาตุดินแทน ฟ้อนผาสาดศรีเชียงคาน และเซิ้งแก่งลำโพง และเกิดการถ่ายทอดศิลปะการแสดงท้องถิ่นของจังหวัดเลยจากแนวคิดของการแสดงเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่สัมพันธ์กับการท่องเที่ยว

7.3 จากการวิเคราะห์ความสนใจในประวัติศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองจังหวัดชัยภูมิที่มีการสร้างสรรค์ผลงานจากการนำเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นมาประยุกต์ตามความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ประวัติความเป็นมาดอกไม้ที่ขึ้นชื่อ หรือสถานที่ต่าง ๆ ที่เคารพบูชา ซึ่งทั้ง 6 ชุดการแสดงจะมีเอกลักษณ์ที่น่าสนใจแตกต่างกันไป คือ ชุดการแต่งกาย มีการนำบทเพลงพญา หรือเพลงบรรเลงช้าบาง ปานกลางบาง เพื่อให้เกิดความสุขสนานในการจัดแสดงจากความแตกต่างกัน จึงทำให้เป็นศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ที่มีเอกลักษณ์สามารถศึกษาเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดชัยภูมิให้คงอยู่สืบไป ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการแสดงทางด้านนาฏศิลป์จังหวัดชัยภูมิ เกิดมาจากการสร้างสรรค์ผลงานที่ได้จากการแต่งกาย หรือเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นนำมาถ่ายทอดให้มีความน่าสนใจ และสามารถสื่อสารวิถีความเป็นมาจากสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้มีความ

ประจำท้องถิ่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2557) ได้กล่าวถึง แนวคิดและวิธีการสร้างสรรค์ นาฏศิลป์พื้นเมืองไว้ว่า นาฏศิลป์พื้นเมือง มีองค์ประกอบเรื่องแนวคิดในการนำเรื่องราวที่เป็นลักษณะความเป็นท้องถิ่น นำมาสร้างเรื่องราวประกอบการแสดงได้อย่างหลากหลาย มีความจำเป็นต่อการพัฒนานาฏศิลป์พื้นเมืองในท้องถิ่นที่จำเป็นต้องมีความเข้าใจ ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์อย่างถูกต้อง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนากู ชมพูนันท์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยและพัฒนาศิลปะการแสดงท้องถิ่นของจังหวัดเลย พบว่า ศิลปะการแสดงท้องถิ่นของจังหวัดเลยในด้านรูปแบบการแสดง ดนตรีและเพลงร้องเข้ากับแนวคิดของชุดการแสดง เนื้อร้องสื่อความหมายชัดเจน เนื้อหาของเพลงเหมาะสมกับทำร่ำ การแต่งกายออกแบบได้เหมาะสม การออกแบบทำร่ำสื่อความหมายได้ดี มีการเชื่อมทำร่ำได้กลมกลืนกันตลอดการแสดง และการแปรแถวของแต่ละชุดการแสดงทำให้เกิดความสนใจ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

8.1.1 ควรมีการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นเมืองของอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย ชุดการแสดงฟ้อนรำชัยภูขาเบญจศิลา (มอหินขาว) ฟ้อนรำนารัษฎ์กูร ฟ้อนรำกระชูป ฟ้อนรำบุผาสรรค์ ฟ้อนรำหมี่คั่นขอนแก่น และฟ้อนรำสักกะโพธิสัตว์เทวะอารยะทวารบุรี เป็นต้น

8.1.2 ควรมีการส่งเสริมอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิในรูปแบบเอกสารวิชาการ งานวิจัย หรืองานนาฏศิลป์นิพนธ์ จึงถือเป็นแนวทางหนึ่งในการสืบทอด การเผยแพร่ มรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้านจังหวัดชัยภูมิ ให้เป็นที่รู้จักสำหรับผู้ศึกษาทางนาฏศิลป์และบุคคลทั่วไป สามารถค้นคว้าความรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาได้

8.1.3 ผลการวิจัยของการศึกษาอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิ สามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย เพื่อนำไปสู่การสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาอันล้ำค่า ในการชุดการแสดงที่มีอัตลักษณ์ของจังหวัดชัยภูมิสืบไป

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิ เช่น ปัจจัยทางด้านความรู้ ด้านสังคม และด้านความเป็นมา เป็นต้น

8.2.2 ควรดำเนินการวิจัยศึกษาอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิมาสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยการจัดเป็นเส้นทางเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดชัยภูมิร่วมด้วย

8.2.3 ควรนำองค์ความรู้ของอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิจัดทำเป็นคลังข้อมูลเพื่อทำการเผยแพร่ และพัฒนาเป็นหลักสูตรในการเรียนรู้ให้กับผู้ที่สนใจต่อไป

8.2.4 ควรมีการอนุรักษ์และส่งเสริมอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิอย่างกว้างขวาง

9. กิตติกรรมประกาศ

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่ให้การสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้ขอขอบพระคุณ นายเจษฎา ศิลาสิริ ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านท่าหินโงม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 และนางสาวอรยา ไบกนทา ตำแหน่งครูวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านวังตาลดสมบูรณ์ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดชัยภูมิ เพื่อใช้ในการศึกษาอัตลักษณ์ศิลปะการแสดงทางด้าน นาฏศิลป์พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิ ให้ผู้ศึกษาได้นำมาศึกษาและวิเคราะห์การแสดงศิลปะทางด้านนาฏศิลป์ พื้นเมืองที่โดดเด่น สวยงาม และมีการถ่ายทอดวิถีความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ได้ชัดเจนมากขึ้น

10. เอกสารอ้างอิง

- ชมพูนาฏ ชมพูนันท์. (2560). การวิจัยและพัฒนาศิลปะการแสดงท้องถิ่นของจังหวัดเลยโดยกระบวนการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- นวลรวี จันทรลุน. (2560). แนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านโคราช. วารสารราชพฤกษ์. 15 (3) : 115-123.
- ประกาศรี ถนอมธรรม. (2561). คุณค่าอัตลักษณ์ของผ้าไหมมัดหมี่พื้นเมืองของจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ปรานี วงษ์เทศ. (2555). วัฒนธรรมร่วมอุษาคเนย์ในอาเซียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม.
- ปิติ มณีเนตร. (2552). ไทยศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว. ขอนแก่น : คลังน่านาวิทยามหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปิ่นเกศ วัชรปาด. (2558). การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พิรพงศ์ เสนไสย. (2556). การวิจัยทางนาฏศิลป์ : เอกสารประกอบการสอน. อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุดรธานี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). นาฏศิลป์พื้นเมือง. อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2557). การศึกษาแนวทางการบริหารและรูปแบบการจัดองค์กรทางศิลปะและวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุริยา บรรพลา. (2557). ภูมิปัญญาการแสดงลำดับเต่าสู่ศิลปะการแสดงร่วมสมัย. วิทยานิพนธ์ปริญญา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- อภิญา เพื่องฟูสกุล. (2556). ประสบการณ์ทางศาสนาในฐานะพื้นที่รอยต่อ : การปฏิบัติธรรมกลุ่มในประเทศไทย ปัจจุบัน. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง. 7 (1-2) : 168-234.